

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TYÖ RIIHIMÄELLÄ

Kierrätyskeskuksen aloittaminen

Kaupunginhallitus teki 21.8.1989 päätöksen kierrätyskeskuksen toiminnan käynnistämisestä koeluontoisena vuoden 1990 loppuun. Riihimäen kaupungin kierrätyskeskuksen avajaiset pidettiin 9.10.1989. Kierrätyskeskustoimintaa ylläpitämällä Riihimäen kaupunki on halunnut tukea kestävästä kehityksestä ja edistää kuntalaistensa mahdollisuutta kierrättämiseen. Kierrätyskeskus onkin vakiinnuttanut asemansa tärkeänä osana kaupungin palvelua. Kierrätyskeskus siirtyi uusiin tiloihin elokuussa 2014 ja juhli 25 -vuotista taivaltaan saman vuoden lokakuussa.

Kierrätysmessut Riihimäellä

Ensimmäiset ja toiset valtakunnalliset kierrätysmessut järjestettiin Riihimäellä vuosina 1990 ja 1993. Keväällä 1998 Kestävä Suomi -messuilla Hyvinkäällä esiteltiin Riihimäen paikallisagenda ja nuorisotoimesta erityisesti syrjäytymisen ehkäisyä.

Ensimmäinen ympäristöohjelma

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuonna 1992 Riihimäen ympäristöohjelman, joka oli hallintokuntien yhteistyönä valmisteleva kestävä kehityksen käsitteelle perustuva tavoite- ja toimenpideohjelma. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kestävä kehityksen ohjelman hyväksymisen yhteydessä kesäkuussa 1997 myös arvion Riihimäen ympäristöohjelman toteutumisesta.

Eko 2000 yrittäjyysprojekti 1994–1997

Riihimäen kaupungin elinkeinotoimi veti yrittäjien aloitteesta syntyneitä uusyrittäjyysprojekteja EKO 2000. Tämä oli Suomen ensimmäinen määrätietoisesti uusyrittäjyyttä luova ympäristöalan projekti. Tavoitteena oli kehittää Riihimäestä johtava ympäristöyrittäjien kaupunki. Projektiin sisältyi muun muassa kymmenen yritykselle suunnattua koulutustilaisuutta ja pk-yritysten ympäristökilpailu. Kilpailuun osallistuvien yritysten ympäristönsuojelun taso arvioitiin katselmuksilla, joiden avulla pisteytettiin yritysten päästöt, energian käyttö, kuljetusten, materiaalin käytön ja pakkausten ympäristövaikutukset jne. Yritykset saivat luokituksen ympäristönsuojelutasonsa mukaan yhdestä kolmeen tähteen sekä palautteen vahvuuksistaan ja mahdollisista kehittämiskohteista. Palkittuja ympäristönsuojelun huipputason kolmen tähden yrityksiä oli yksi, Riihimäen Messut Oy.

Aalborgin sopimus

Riihimäen kaupunki liittyi vuonna 1994 eurooppalaiseen kestävä kehityksen kaupunkikampanjaan, jonka tavoitteena on paikallisten kestävä kehityksen toimintaohjelmien luominen yhdessä kuntalaisten, yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

EkoRiihimäki -projekti 1994–1996

Aalborgin sopimuksen edellyttämä kestävä kehityksen ohjelma laadittiin EkoRiihimäki -projektina kaupunginhallituksen kesäkuussa 1994 hyväksymän ohjelman mukaisesti, jossa tavoitteena oli:

- Käynnistää kestävä kehityksen käytäntö ja yhteistyö kaupunkihallinnon ja muiden toimijoiden kuten yritysten, kansalaisjärjestöjen ja julkisten laitosten kanssa Riihimäellä
- Hahmottaa kestävä kehityksen strategia Riihimäen kaupungille ja yhdentää se kaupungin suunnittelujärjestelmään ja päätöksentekoon tavoitteena taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kaupunki

- Koota yhteen keskeisiä kaupungin hankkeita ja toimia, joilla on merkittävä vaikutus ympäristön tilaan ja ekologisesti kestävästä kaupunkiympäristön edellytyksiin sekä kaupungin ulkoiseen kuvaan ekokaupunkina
- Etsiä uusia keinoja ja käytäntöjä sovittaa yhteen taloudellinen toiminta ja ekologisen kestävyden vaatimukset

EkoRiihimäki -projektia johtamaan, ideoimaan ja eteenpäin viemään kaupunginhallitus nimesi kestävästä kehityksen toimikunnan kaudelle 1995–1996. Toimikunnassa oli edustus kaupunginhallituksesta ja keskeisistä hallintokunnista. Toimikunta nimettiin tämän jälkeen kahdeksi vuodeksi kerrallaan vuoteen 2011 saakka.

Kestävästä kehityksen toimikunta nimesi seuraavat teemat, joita yhteistyötilaisuuksissa käsiteltiin ja joita koskevat tavoitteet ja toimenpiteet kirjattiin kestävästä kehityksen ohjelmaan:

1. Luontokohteet, luonnon monimuotoisuus
2. Ympäristöasioiden hallinta tuotantoelämässä
3. Kuluttajan valinnat
4. Ympäristövahingot ja riskien hallinta
5. Energiansäästö
6. Ympäristökasvatus ja -tiedotus, ympäristöviestintä ja -valistus
7. Kansainvälistyminen

Omassa toiminnassaan kaupunki päätti toteuttaa osana prosessia muun muassa seuraavia toimenpiteitä:

- Kaupunki edistää ympäristöohjelmaansa
- Kaupunki laatii yleiskaavan, jossa huolehditaan luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä ja jonka ympäristövaikutukset arvioidaan ja jonka työtavassa on voimakkaana asukkaiden osallistuminen
- Kaupunki luo ja toteuttaa kestävästä kehityksen elinkeinopolitiikkaa
- Kaupunki on mukana kansainvälisessä paikallistason toiminnassa

Kestävästä kehityksen toimikunta järjesti sarjan avoimia yhteistyötilaisuuksia sidosryhmille kestävästä kehityksen teemoista. Tilaisuuksissa valmisteltiin Riihimäen paikallisagenda. Teematilaisuuksia olivat:

- Luonnon monimuotoisuus ja metsien hoito
- Kuluttajan valinnat ja kestävä kehitys
- EkoRiihimäki - kestävästä kehityksen käytäntö
- Ympäristöviestintä ja -valistus
- Energiansäästö
- Kansainvälistyminen ja ekoviennin haasteet
- Ympäristöasioiden hallinta tuotantoelämässä

Kahdessa seminaarissa käsiteltiin lisäksi erikseen teemoja:

- Tasa-arvoiset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- Yhteenkuuluvuuden edistäminen

Kaupungin virastoille järjestettiin kestävän kehityksen käytännöstä ja taustasta infotilaisuus, jossa painottuivat ympäristökasvatus ja -valistus. Keväällä 1996 järjestettiin lautakunnille kaksi työseminaaria, joissa käsiteltiin kestävän kehityksen toimenpiteitä hallintokuntien toiminnassa ja työstettiin toimintaohjelmaluonnosta.

Riihimäen kestävän kehityksen ohjelma eli PaikallisAgenda21

Kansalaisjärjestöjen, yritysten julkisten laitosten ja muiden sidosryhmien kanssa yhteistyönä valmisteltu kestävän kehityksen ohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 9.6.1997. Ohjelma sisältyi julkaisuihin:

”Riihimäen kestävän kehityksen ohjelma 1997-2000”

”I Ohjelman tausta ja työprosessi”

”II Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet”

Riihimäen kestävän kehityksen ohjelmasta julkaistiin syksyllä 1997 lyhennelmä ”Riihimäki kohti kestävän kehityksen käytäntöä”, joka jaettiin postin mukana jokaiseen talouteen.

Hyväksyessään ohjelman valtuusto päätti, että ohjelmatyötä jatketaan syksyllä 1997 laatimalla kaupungin toimenpiteille aikataulu ja kustannusarviot. Myös sidosryhmätyötä jatkettiin teemoilla ryhmissä:

- kuluttajan arkipäivän valinnat (Ekoarki)
- syrjäytymisen ehkäisy (Päivähoito- ja kouluasioita)
- ympäristöriskien hallinta (Ympäristöriskiryhmä)

Kaupungin omista toimenpiteistä hankemuotoon koottu III Toimenpideohjelma 1997–2000 valmistui kesäkuussa 1998 ja hyväksyttiin valtuustossa 21.9.1998. Siinä oli yhtenä hankkeena ympäristöhallintajärjestelmän rakentamisen aloittaminen Riihimäen kaupungille ja määräraha tarvittavaan koulutukseen.

Paikallisagenda 21:n toteutumisasiaportit

Riihimäen kestävän kehityksen ohjelman 1997–2000 toteutumisasiaportit ilmestyivät elokuussa 2001. Raporteissa kartoitettiin ohjelmien toteutumisen tilanne ja kerrottiin miten työtä jatketaan.

”II Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet Toteutuminen” (sidosryhmät)

”III Toimenpideohjelma toteutuminen” (kaupungin toimenpiteet).

Ekoarkityö

Ekoarkityö on kaupungin ympäristönsuojeluyksikön koordinoima vuorovaikutteinen yhteistyömuoto kaupungin ja alueen yhdistyksien, seurojen ja järjestöjen välillä. Ekoarkityö alkoi syksyllä 2007. Vuoden 2010 syksyllä avattiin ympäristönsuojeluyksikön verkkosivuille ”Arjen ekotietoa” -sivusto. Sivuilta löytyy tiivistetysti tietoa ekologisesta arjesta. Lisätiedon lähteelle pääsee helposti jokaisen sivun alaosaan koottujen linkkivinkkien avulla. Hiipunut Ekoarkityö käynnistettiin uudelleen vuoden 2014 syksyllä ja seuraavan vuoden syksyllä julkaistiin Ekoarjen uutiskirje, jota jaetaan kaikille ekoarkiryhmäläisille välitettäväksi omille yhteystahoilleen. Uutiskirje julkaistaan myös kaikille kuntalaisille ”kaupungin Ekoarki-työ” -sivun alla. Ekoarki -sivustoa ylläpidetään ja päivitetään aina tarpeen mukaan.

Riihimäen kaupungin ympäristöjärjestelmätyö

Riihimäen kaupungin sisäisten ympäristöasioiden hallintaan on kehitetty oma ympäristöjärjestelmä. Ympäristöjärjestelmän rakentaminen aloitettiin vuoden 1998 syyskuussa laajalla koulutuksella. Ympäristötiimissä 19.9.2013 päivitettyt kaupungin yhteiset merkittävät ympäristönäkökohdat ovat:

- Materiaalitehokkuus ja hankinnat
- Luonnon monimuotoisuus ja viheralueet
- Energian käyttö ja ilmastonmuutos
- Ekologisesti kestävä kaupunkirakenne ja liikenne
- Ympäristötietoisuus
- Ympäristöriskit

Vuosittain tarkistettavien ympäristöohjelmien avulla pyritään lieventämään ympäristövaikutuksia sekä vahvistamaan myönteisiä ympäristövaikutuksia. Kaupungin ympäristöjärjestelmä on kevennetty versio kansainvälisestä ISO 14001 -ympäristöjärjestelmästandardista.

Riihimäen kaupungin ympäristöpolitiikka on osa Riihimäen kaupungin ympäristöjärjestelmää. Tavoitteena on Riihimäen kaupungin hallinnon ja ympäristön tilaan vaikuttavien muiden tahojen kuten asukkaiden, järjestöjen ja yritysten hyvä tietämys ja yhteisvastuu ympäristöasioista. Ympäristöpolitiikka on kaupungin ympäristötyötä ohjaava sitoumus, joka sisältää ympäristöpäämäärät. Ympäristöpolitiikka uusitaan valtuustokausittain. Ensimmäinen politiikka hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 1999. Voimassa oleva, järjestyksessä 5. ympäristöpolitiikka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.1.2014.

Riihimäen kaupungin ympäristöraportti julkaistaan vuosittain kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä. Ympäristöraportti on osa ympäristöjärjestelmää ja se kokoaa yhteen tiedon ympäristön hyväksi tehdystä työstä. Raportti on ympäristöpolitiikan toteutumisen seurantaväline ja tukee yhteistyötä ja tiedonkulkua. Raportti on julkaistu vuosilta 2000–2014.

Ekokaari -lehti

Ekokaari -lehti on ilmestynyt säännöllisesti vuodesta 1996 lähtien kahtena numerona vuodessa. Lehden painosmäärä on noin 27 300 kappaletta ja se jaetaan jokaiseen kotiin Hausjärvellä, Lopella ja Riihimäellä. Ekokaaren kustantavat Hausjärven, Lopen ja Riihimäen ympäristötoimet.

Kuntien Ilmastonsuojelukampanja

Riihimäen kaupunki liittyi Kuntien Ilmastonsuojelukampanjaan kaupunginhallituksen päätöksellä vuonna 1998. Ilmastonsuojelukampanja edistää kuntien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistoimia kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kampanja liittyy kuntien maailmanlaajuisen ympäristöjärjestön ICLEI:n kampanjaan Cities for Climate Protection. Suomen kampanjaa koordinoi Suomen Kuntaliitto.

Kampanjakunnan toimenpiteet:

1. Kartoittaa oman alueensa kasvihuonekaasupäästöt ja -nielut (esim. energian tuotanto ja käyttö, liikenne, jätteet, metsät)
2. Tekee 10- tai 20-vuoden kasvihuonekaasupäästöjen kehityssennusteen (kunnan kasvuodotukset, liikennemäärien kehitys jne.)

3. Asettaa omat päästöjen vähentämistavoitteet (prosentteina vuoden 1990 tai kartoitusajankohdan osalta)
4. Tekee oman vähentämissuunnitelmansa ja hyväksyytään sen valtuustossa (vähennysmäärä, keinot ja toteutusjärjestys)
5. Toimeenpanee suunnitelman ja seuraa sitä.

Riihimäki on edennyt suunnitelman toteutus- ja seurantavaiheeseen. Vähentämissuunnitelmasta on edetty Riihimäen ilmastostrategian 2020 toteutukseen.

Kasvihuonekaasupäästöselvitys, -ennusteet, vähentämishjelma ja ilmastostrategia

Kuntien ilmastonsuojelukampanjaan sitoutuneena Riihimäki on laskenut alueensa kasvihuonekaasupäästöt vuosilta 1990, 1996, 1997, 2000, 2005 ja 2009 sekä tehnyt kasvihuonekaasupäästöjen kehitysennusteen vuodelle 2020. Lisäksi kaupunki on tehnyt kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen toimintasuunnitelman. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt selvityksen ja toimintasuunnitelman 13.1.2003. Riihimäen ilmastostrategian laadinta käynnistyi syksyllä 2010. Ilmastostrategia laadittiin ilmastostrategisena toimenpideohjelman ja se hyväksyttiin 10.10.2011. Ilmastostrategiassa on asetettu toimenpiteitä, mittareita ja vastuutahot seuraaville aihealueille:

- Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne
- Elinkeinopolitiikka
- Energiantuotanto ja -kulutus
- Rakennukset ja rakentaminen
- Liikenne ja liikkuminen
- Hankinnat, kuluttaminen ja jätteet
- Tietoisuus ja valistus
- Ilmastonmuutokseen varautuminen

Ilmastostrategian toteutus on aloitettu ja sitä seurataan vuosittain ympäristöraportissa.

CHAMP -hanke

Riihimäen kaupunki osallistui kaupunginhallituksen päätöksellä, vuosina 2010-2011 Suomen Kuntaliiton ja Itämeren kaupunkien liiton koordinoimaan hankkeeseen, jossa tuettiin ja koulutettiin kuntia vastaamaan ilmastonmuutoksen haasteisiin integroidun johtamisjärjestelmän avulla. Hankkeen tavoitteena oli auttaa kuntia vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä, lisätä tietoisuutta ja levittää tietoa ilmastonmuutoksesta, kehittää koulutuspaketti ja järjestää koulutustyöpajoja. Hanke tuki ilmastostrategioiden, ilmasto-ohjelmien ja käytännön toimenpiteiden toteuttamisessa.

Energiansäästö sopimus/ energiatehokkuussopimus

Riihimäen kaupungilla ja kauppa- ja teollisuusministeriöllä (KTM) on ollut vuodesta 2000 vapaaehtoinen yhteistoimintasopimus energiansäästön edistämisestä. Tässä energiansäästö sopimuksessa kaupunki sitoutui tiettyihin energiansäästötavoitteisiin ja toimenpiteisiin ja KTM tietyin ehdoin niiden taloudelliseen tukemiseen. Sopimuksen edellyttämä Riihimäen kaupungin energiankäytön tehostamissuunnitelma on laadittu. Energiansäästö sopimus päättyi vuoden 2007 lopussa. Uusi Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kanssa solmittu energiatehokkuussopimus kattaa vuodet 2008-2016 ja siinä on tavoitteena kiinteä 4,75 GWh säästötavoite vuoteen 2016 mennessä. Riihimäen kaupungin energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelma vuosille 2008–2016 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kesäkuussa 2010.

Ympäristöyhteistyön kehittämishanke YKY 2000–2004

”Yhteistyöllä kohti ympäristöriskien hallintaa - yritysten ja kuntien ympäristöyhteistyö Riihimäen seudulla” -hankkeeseen osallistivat Riihimäen lisäksi Hausjärven ja Lopen kunnat sekä Hyvinkään - Riihimäen aikuiskoulutuskeskus. EU-rahoitus saatiin Hämeen ympäristökeskuksen kautta. Hankkeen tavoitteena oli yritysten ympäristötietoisuuden ja osaamisen vahvistaminen, yritysten ympäristöasiantuntijaverkoston aktivoiminen ja yritysten ympäristöpalvelukeskuksen toteuttaminen. Hankkeessa yrityksille järjestettiin konsultoivaa koulutusta, tapahtumia ja tarjottiin ympäristöneuvojan palveluja, ja käynnistettiin sähköinen yritysten ympäristötietopalvelu. Hanke toteutti pk-yritysten ympäristökilpailun Hausjärven, Lopen ja Riihimäen alueen yrityksille syksyn 2002 ja kevään 2003 aikana. Kilpailun voitti Paloheimo Wood Oy, palkinnot jaettiin 5.6.2003. Hankkeesta on tehty kirjallinen loppuraportti.

Esiselvitys energiatehokkuudesta

Riihimäen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö hallinnoi projektia, joka teki esiselvityksen energiatehokkuuden lisäämistöimistä ja uusiutuvien energialähteiden käytöstä Hämeessä. Projekti kesti maaliskuun alusta syyskuun loppuun 2002.

Ympäristöviestintähanke RYTI 2000–2002

”RYTI –ympäristötietoisuuden parantaminen ja ympäristöviestinnän kehittäminen Riihimäen seudulla” -hankkeen tavoitteena oli Riihimäen seudun asukkaiden ja päättäjien ympäristötietoisuuden vahvistaminen, kansalaisten osallistumismahdollisuuksien lisääminen sekä ympäristötietouden tuottaminen ja jakaminen. Hanke sai rahoitusta osallistujien lisäksi Hämeen liitolta ja Euroopan sosiaalirahastolta. Kolmivuotisen hankkeen aikana syntyi Riihimäen Seudun Ympäristötalon hankesuunnitelma.

Ympäristöviestintähanke HÄMY 2003–2005

”Ympäristöviestintää yhteistyönä Hämeessä – HÄMY” -hankkeessa olivat Riihimäen kaupungin lisäksi mukana Lopen kunta ja Suomen Ympäristöopisto Sykli. Hanke jatkoi vuosina 2000–2002 toteutetun RYTI -hankkeen myötä aloitettua ympäristöviestinnän kehittämistyötä. Ympäristöviestintäpalvelujen tuotteistamiseksi luotiin ympäristötietokeskuksen toimintamalli. Keskus tuottaa luontokoulu-, ympäristöviestintä- ja ympäristökoulutuspalveluita sekä palvelee paikallisia yrityksiä ympäristöasioissa. Työ pohjautui vuonna 2002 tehtyyn ympäristötalon hankesuunnitelmaan. Ympäristötietokeskuksen toimintamallissa huomioitiin lisäksi Suomen Ympäristöopisto Syklin syksyllä 2002 Riihimäellä käynnistynyt toiminta, YKY -hankkeessa käynnistetty yritysten ympäristöpalvelu sekä kokemukset Hämy-hankkeesta käynnistetyin Riihimäen seudun Luontokoulu Sinitiaisen toiminnasta.

Luontokoulu Sinitiaisen 2003–2005

Luontokoulu Sinitiaisen aloitti toimintansa elokuussa 2003 osana HÄMY -hanketta, toimien Riihimäen ja Lopen kouluissa ja päiväkodeissa. Toiminta toteutettiin kiertävänä luontokouluna. Luontokoulupäivä vietettiin luontokoulunopettajan johdolla koulun tai päiväkodin lähiympäristössä tai ennalta sovitussa luontokohteessa. Vuodessa toteutettiin noin 120 luontokoulupäivää. Tavoitteena oli tukea ammattikasvattajia heidän arkipäivän ympäristökasvatustyössään. Luontokoulu oli ihmettelyä, kokemista, tutkimista ja elämyksiä ulkona luonnossa. Luontokoulusta on koottu oppimateriaalipaketti ”Luontokoulu Sinitiaisen kootut palat 2003–2005”, jossa on kerrottu Sinitiaisen taustoista, ja luontokoulutoiminnasta Suomessa. Lisäksi siihen on koottu Sinitiaisen luontokouluohjelmat sekä leikkejä ja harjoitteita. Luontokouluohjelmat ja leikit ovat vapaasti hyödynnettävissä. Luontokoulun

toiminta päättyi vuoden 2005 lopussa. Luontokoulu Sinitiaisen toiminnan aikana ympäristönsuojeluyksikköön hankittuja luontokoulun opetusvälineitä on mahdollista lainata Riihimäen koulujen ja päivähoiton käyttöön.

Kestävän kehityksen mittareita eli indikaattoreita tarvitaan toimintaohjelmien toteutumisen ja ympäristön tilan seuraamiseksi. Kestävän kehityksen mukainen toiminta edellyttää ajankohtaista, luotettavaa ja käyttökelpoista tietoa ympäristön tilasta. Ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden arvioinnin ja seurannan välineinä käytetään erilaisia indikaattoreita. Riihimäen kaupungin kestävä kehityksen indikaattorit on kehitetty Hämeenlinnan seudun kansanterveystyön kuntayhtymän vetämässä mittariprojektissa, joka sai EU:lta rahoitustukea. Indikaattorit on julkaistu ympäristönsuojeluyksikön verkkosivuilla www.riihimaki.fi/ymparisto >> Kestävä kehitys >>Indikaattorit.

Ekologinen jalanjälki

Riihimäkeläisen ekologinen jalanjälki on laskettu vuosilta 1995 ja 1999 Suomen Kuntaliitossa kehitetyllä laskentaohjelmalla. Vuoden 1995 laskenta valmistui vuoden 2000 lopulla ja vuoden 1999 laskenta kesällä 2002. Kuntaliiton laskentaohjelmaa ei enää päivitetä, vaan jatkossa kansainvälisen vertailun mahdollistamiseksi Riihimäen ekologisen jalanjäljen laskemiseen käytetään eurooppalaista laskentaohjelmaa. Laskenta eurooppalaisella ohjelmalla tehtiin vuodelta 2001. Riihimäen vuoden 2001 ekologinen jalanjälkilaskenta on siten yhdenmukainen WWF:n Living Planet 2004 -raportin suomalaisen ekologisen jalanjäljen kanssa.

KuntaJälki -hanke

Ekokumppanit Oy koordinoi kuntien ekologisen jalanjäljen laskentaa kehittävää KuntaJälki -hanketta. Hankkeessa oli Riihimäen lisäksi 24 muuta kaupunkia tai kuntaa. Hankkeessa laskettiin kuntien ekologiset jalanjäljet uusimmalla jalanjälkikerroinaineistolla vuodelta 2007. Laskentamalli noudatti kansainvälistä standardia, hyödyntäen Global Footprint Network -järjestön virallisia ekologisen jalanjäljen laskentakertoimia. Tulokset olivat linjassa Living Planet -raporteissa julkaistujen kansallisten jalanjälkitulosten kanssa. Laskennat valmistuivat vuoden 2011 keväällä. Riihimäkeläisen ekologinen jalanjälki oli hakkeen pienin. Hanke päättyi vuonna 2012.

Kasvihuonekaasupäästöt

Riihimäen kaupungin alueelle on tehty Suomen ympäristökeskuksen kehittämällä Kasvener -mallilla kasvihuonekaasupäästöjen laskenta vuosille 1990, 1997, 2000, 2005 ja 2009 sekä ennusteena vuodelle 2020. Mallilla päästöt lasketaan sekä energiantuotannon (tuotantoperusteiset päästöt) että energiankulutuksen (kulutusperusteiset päästöt) mukaan. Seuraavan kerran päästöt lasketaan laskentaohjelmaan tehtävän päivityksen valmistuttua 2015-2016.

CO2-päästöraportti

Riihimäki on ollut mukana internetissä julkaistavassa CO2-päästöraportissa vuoden 2010 maaliskuun alusta alkaen. Kaupungin ympäristönsuojelun etusivulta aukeavan raportin kautta voi seurata Riihimäen kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjä lähes reaaliaikaisena. Kasvihuonekaasupäästöjen viikkotilaston tarkoituksena on konkretisoida arkipäivän valintojen merkitys ilmastonmuutoksen kannalta. Tilasto kertoo kuluttajien sähkönkulutuksen, rakennusten sekä käyttöveden lämmityksen, tieliikenteen ja maatalouden asukaskohtaiset päästöt.

KAPU -hanke

Riihimäki osallistui vuoden 2006 keväästä alkaen Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen koordinoimaan ”Katupölyn vähentäminen kevätpuhdistuksen ja talvikunnossa pidon avulla” – tutkimus ja kehittämishankkeeseen. Hankkeessa tutkittiin talvikunnossapidon toimenpiteiden ja katujen kevätpuhdistuksen vaikutusta katupölyn määrään ja koostumukseen. Lisäksi selvitettiin, voidaanko uusilla menetelmillä ja laitteilla vähentää pölyn määrää. Yleisenä tavoitteena oli vähentää PM10 -pitoisuuksia Suomen kaupungeissa. Hankkeessa oli Helsingin, Espoon ja Vantaan lisäksi mukana kaupungeja Etelä-Suomesta. Kaupungeissa mitattiin katujen pölypitoisuuksia tietyllä reitillä ”Nuuskija”-autolla vuodesta 2006 alkaen, Riihimäellä vuosina 2006 -2010. Hanke on päättynyt, mutta mittauksia tehtiin Riihimäellä myös vuoden 2011 keväällä.

Siisti Riksu -kampanja

Riihimäen kaupungin Siisti Riksu -kampanja käynnistyi vuonna 2008. Kampanjan tavoitteena on vähentää ympäristön roskaantumista ja epäsiisteyttä sekä lisätä yhteistä vastuuta lähiympäristöstä. Mukana siistissä ajattelussa ovat kaikki kaupungin yksiköt. Riihimäen kaupungin lisäksi kampanjaan osallistuu useita paikallisia toimijoita, yrityksiä ja yhdistyksiä. Myös Riihimäen asukkaat osallistuvat kampanjaan tekemällä omia siistejä tekojaan. Kampanjalla on omat nettisivut, jossa kerrotaan kampanjan toiminnasta. Kampanja jatkuu.

Riihimäki kuudes Reilun kaupan kaupunki

Reilun kaupan kunta ja Reilun kaupan kaupunki ovat arvonimiä kaupungeille ja kunnille, jotka haluavat edistää eettistä kuluttamista valitsemalla Reilun kaupan periaatteiden mukaan tuotettuja tuotteita omissa hankinnoissaan. Riihimäellä tehtiin vuoden 2010 alussa kartoitus, jossa kartoitettiin Reilun kaupan tuotteiden tarjontaa ravintoloissa, kahviloissa ja majoitusliikkeissä. Lisäksi käynnistettiin kampanja, jonka tarkoituksena oli auttaa Riihimäkeä täyttämään Reilun kaupan kaupunki -arvonimeen vaadittavat kriteerit. Kampanjan avaustilaisuudessa perustettiin Riihimäen Reilun kaupan kaupungin kannatusyöryryhmä tekemään työtä kriteerien täyttämiseksi. Kannatusyöryryhmässä on edustajat seurakunnasta, kaupungista ja yhdistyksistä. Arvonimen hakemisen kriteerit täyttyivät kesällä 2012, jolloin Reilun kaupan kannatusyhdistys ry myönsi Riihimäelle Reilun kaupan kaupunki -arvonimen. Viimeisin arvonimi myönnettiin syksyllä 2015 seuraavaksi kahdeksi vuodeksi eteenpäin.

TANKKI -hanke

Riihimäen kaupunki oli mukana Päijät- ja Kanta-Hämeessä toteutettavassa TANKKI- hankkeessa. Hankkeen tarkoituksena on tiedon keräämisen ja neuvonnan avulla pienentää lämmitysöljysäiliöistä aiheutuvia ympäristövahinkoon johtavia riskejä ja kasvattaa säiliönomistajien tietämystä öljysäiliöihin liittyvistä velvollisuuksista ja öljyvahingon ehkäisemisestä. Hankkeen myötä myös viranomaiset saavat lisätietoa alueensa öljysäiliöistä.

TANKKI -hanke toteutettiin 1.6.2012–31.12.2014, ja sitä hallinnoi Lahden ammattikorkeakoulu LAMK. Mukana hankkeen toteutuksessa ovat myös Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK, Hämeen ELY-keskus, Päijät- ja Kanta-Hämeen pelastuslaitokset sekä Hollolan, Nastolan, Janakkalan ja Hattulan kunnat.

Peltosaari -projekti

Peltosaaren kaupunginosa sijaitsee Riihimäen ytimessä rautatieaseman, matkakeskuksen sekä muiden palveluiden äärellä. Alueen kehittämishankkeen avulla pyritään parantamaan aluetta toimivammaksi, viihtyisämmäksi ja houkuttelevammaksi. Kehittämisessä ovat mukana Valtion teknillinen

tutkimuskeskus, Helsingin yliopisto, Teknillinen korkeakoulu, Tekes sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA. Aukkaiden näkökulma on vahvasti mukana Peltosaarihankkeessa. Aukkaat ovat edustettuna hankkeen ohjausryhmässä sekä omassa alatyöryhmässään.

Tekesin rahoitusperustelujen mukaan projekti edistää ilmastonmuutoksen torjuntaa ja tasapainoista alueellista kehitystä. Hanke tukee julkisen toimijan uudistumista sekä markkinamuutosta kestäväen kehityksen ja sosiaalisen uudistumisen suuntaan. Hanke edistää Kestävä yhdyskunta -ohjelman keskeisten tavoitteiden toteutumista. Projektissa on julkaistu tutkimukset ”Miten kehittää lähiötä? -tapaus-tutkimus Riihimäen Peltosaaresta, metropolin laidalta” ja ”Riihimäen Peltosaari - Lähiön ekotehokas uudistaminen”. Projektissa toteutettiin Peltosaaren yleinen ideakilpailu 30.8. - 3.12.2010 ja käynnistettiin Suburbanlab-hanke huhtikuussa 2013. Hanke kestää vuoden 2016 maaliskuulle. Projektilla on omat verkkosivut. Projekti jatkuu.

Ympäristön tilan seurannat

Ympäristön tilaa seurataan Riihimäellä erilaisten selvitysten ja monien seurantaohjelmien avulla. Riihimäen kestäväen kehityksen indikaattoreista raportoidaan vuosittain ympäristöraportissa ja noin kymmenen vuoden välein Ympäristön tila -raportissa.

2004 ja 2006 Kuntien ympäristöbarometri - 3. Sija!

Kuntien ympäristöbarometri nosti esille ympäristöpolitiikassaan parhaiten edistyneitä kuntia. Vuosien 2004 ja 2006 ympäristöbarometrien mukaan Riihimäki onnistui ympäristötyössään Suomen kunnista kolmanneksi parhaiten.

Kuntien ympäristöbarometri mittasi kunnan ympäristöpoliittista edistymistä suhteessa kaikkien kuntien keskiarvoon. Ympäristöbarometri perustui ympäristötilastoihin ja Kuntaliiton kyselyyn.

Ympäristöbarometri rakentui kokonaisindeksistä, jossa oli 27 indikaattoria. Indikaattorit kuvasivat ympäristön tilaa, ihmisen toiminnan aiheuttamia ympäristömuutoksia ja kunnan toimia. Kunnan ympäristöpoliittisiin toimiin kuuluivat jäte-, vesi- ja energiahuolto, liikenne, maankäyttö ja luonnonsuojelu.

Hämeen ympäristökeskuksen ympäristöpalkinnot

Hämeen ympäristökeskus myönsi Hämeen ympäristöpalkinnon vuodelta 1998 Riihimäen kaupungille kestäväen kehityksen edistämisestä. Riihimäellä kestävä kehitys on onnistuttu monen vuoden työn tuloksena nivomaan koko kaupungin toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi. Palkinto on Riihimäen luottamus- ja virkamiehille huomionosoitus menestyksellisestä työstä ympäristön hyväksi ja kannustus entistä parempiin suorituksiin kestäväen kehityksen toteuttamisessa.

Hämeen ympäristökeskus palkitsi Ekokaari-lehden Hämeen ympäristöpalkinnolla 2006 maailman ympäristöpäivänä 5. kesäkuuta. Ekokaari-lehti sai kiitosta pitkäjänteisestä ja urauurtavasta työstä monipuolisen ympäristötiedon jakamisesta kuntalaisille. Ekokaari-lehti kertoo ympäristöasioista monipuolisesti tavalliselle kuntalaiselle journalistisin perustein.